

Twentse Kruistocht Tubbergen

Auteur: Marycke Naber

Mariakapelletjes, Kroezeboom, Herinckhave, Albergen, Schaepmanmonument, landkruis, De Eeshof

Vanaf de bushalte loopt u, na een bezoek aan de St. Pancratiusbasiliek, langs een Mariakapelletje aan de Oldenzaalse weg, daarna langs de Fleringer Molenbeek naar de kapel bij de Kroezeboom op de Fleringer Esch. Vervolgens over landgoed Herinckhave en langs de Fleringer Molen en het Kanaal Almelo-Nordhorn naar Albergen. Op de plaats waar in de Middeleeuwen het Sint Antoniusklooster heeft gestaan bevindt zich nu de Pancratiuskerk met Mariakapel. Na een bezoek aan 't Boekenbosje met stiltegrot loopt de route langs een Mariakapelletje aan de Oude Almelose Weg, over landgoed Volmerinck en langs het Schaepmanmonument naar Tubbergen. Daar loopt u langs een landkruis en door het park bij de voormalige havezate De Eeshof terug naar de bushalte.

Dit is een van de twaalf rondwandelingen in mijn wandelgids 'Twentse Kruistochten', zie kader onderaan. In die mooi uitgevoerde gids staat uitvoeriger achtergrondinformatie en een interview met Suze Geuke, die het boomkapelletje aan de rand van Tubbergen verzorgt.

Routebeschrijving

Rondwandeling Tubbergen - Albergen (20 km, bushaltes na 8,5 en 11 km)

NB Raadpleeg de openingstijden van bezienswaardigheden en horeca en de dienstregeling van de bussen. Bus 66 bij Fleringen en Albergen rijdt niet op zondag!

- Ga vanaf bushalte Julianastraat naar het kruispunt met de ANWB richtingwijzer, daar RA, Grotestraat, langs de Sint Pancratiusbasiliek.

Deze is dagelijks geopend van 9.00 tot 17.00. De ingang is aan de rechterkant. Links achterin de kerk is een Mariakapel, door de rechter deur komt u in de kerk.

Deze dateert uit de 15e eeuw, de toren uit de 16e eeuw. In 1634 ging de kerk over in protestantse handen. Toen koning Lodewijk Napoleon in 1809 vernam dat er in Tubbergen slechts 68 protestanten woonden tegen 1000 katholieken, gelastte hij de teruggave van de kerk.

Gezien de verwaarloosde staat werd deze in de 19e eeuw gerestaureerd, waarbij de 16e-eeuwse gotische toren uit Bentheimer zandsteen werd verlaagd. Uiteindelijk werd besloten tot nieuwbouw. De door architect Alfred Tepe ontworpen neogotische kerk werd in 1897 ingewijd. In de kerk bevinden zich 35 gebrandschilderde ramen van vijf generaties Nicolas en achterin een expositie over de glazeniersfamilie.

Het restant van de toren bleef behouden, werd in 1977-1978 opnieuw gerestaureerd en teruggebracht naar de oorspronkelijke hoogte. In 2000 is de kerk verheven tot basiliek.

- Ga na de Markt RD over de winkelstraat (eenrichtingverkeer) en steeds RD. De Grotestraat gaat over in Oldenzaalseweg. Loop over het trottoir aan de linkerkant, later fietspad.

- Ga bij de rotonde (zie het informatiebordje over het kunstwerk 'De motorrijders') RD, steek vlak daarna RA de Oldenzaalseweg over en loop verder over het tegelpad rechts van de weg. Aan de eind bevindt zich een Mariakapelletje.

Na de Tweede Wereldoorlog is een kapelletje aangebracht uit dankbaarheid dat alle huizen en boerderijen van Tubbergen gespaard zijn gebleven, ondanks de brandbommen die de essen in vuur en vlam hadden gezet. Door de groei van de boom knapten de ringen waarmee het bevestigd was en viel het kapelletje op de grond.

Nadat het jaren bij Erve Rengelink op zolder had gelegen, werd er begin jaren '80 een nieuwe boomkapel gemaakt, met het bankje erbij van een oude spoorbiels. Het Mariabeeld werd geschonken door een familie uit de buurt. Toen in 2013 hetzelfde gebeurde, heeft Jan Kunkeler een nieuw kapelletje gemaakt. Suze Geuke van de overkant heeft het Mariabeeld gerestaureerd en opnieuw opgeschilderd. Omdat zij er toch niet tevreden over was, heeft zij in 2014 voor het huidige beeld gezorgd.

- Steek hier LA de weg over (kijk uit!), ga bij de T-splitsing LA, bij de voorrangsweg RA. Ga de 1e weg RA, Haarweg, aan het eind van de asfaltweg schuin RA, een karrenspoor / zandweg.

- Ga bij de kruising RA, bij de betonweg schuin RA en na ca. 50 m LA over het linker onderhoudspad van de Fleringer Molenbeek.

- Blijf bij de 1e dam RD lopen. Op een bepaald moment loopt het pad over een volgende dam naar de rechterkant van de beek.

- Ga aan het eind LA over de ventweg van de Jan van Arkelweg, dan de 1e halfverharde weg met fietspad LA, Lansinkweg, naar de kapel bij de Kroezeboom.

De oorspronkelijke boom op de Fleringer Es zou tussen 1500 en 1600 zijn aangeplant als grensmarkering van de akkers, op een kruispunt van paden. De huidige zomereik is waarschijnlijk tussen de 400 en 500 jaar oud.

Na de Reformatie woonde de katholieke bevolking tot ca. 1730 hier in het geheim de mis bij. In de 16e en 17e eeuw zou er een veldkapelletje hebben gestaan, het 'hilligen huesken'. Ook na de sloop ervan bleef het een heilige plaats voor de katholieken uit de omgeving.

In 1909, 100 jaar na de teruggave van de Pancratiuskerk aan de katholieken, werd een processie gehouden naar de Kroezeboom. Daar was een nieuwe kapel gebouwd, gewijd aan het Heilig Hart van Christus. Tot aan WO II werd er iedere zomer een mis opgedragen.

De oude kapel maakte in 1945 plaats voor de huidige, ontworpen door architect Jan Jans uit Almelo. Sinds 1970 verzamelen deelnemers aan de vredesfietsritten zich bij de Kroezeboom, ter afsluiting van de vredesweek.

- Loop terug, steek de beide wegen over (kijk uit!) en ga RD door de voetgangerssluis en over het graspad. U betreedt landgoed Herinckhave.

- Loop na de haakse bocht naar rechts RD over de beukenlaan en daarna een smal pad langs het weiland met een duiventil (vroeger evenals de jacht een privilege van de adel).
- Ga aan het eind RA, een halfverharde weg langs de watermolen en langs een bijgebouw van Huis Herinckhave met een klokkentorentje, de 17e-eeuwse huiskapel.
- Na de bocht naar links staat u voor het toegangshek van Huis Herinckhave.

Het kwam in de plaats van het oude huis 'Grobbenhoes', dat in 1742 is afgebroken. In de loop der tijd is het huis enige malen verbouwd en na een grote brand in 1959 in de jaren '70 grondig gerestaureerd. Het wordt sinds halverwege de 18e eeuw bewoond door de familie Von Bonninghausen.

- Ga RA over de brug, loop RD over de oprijlaan en ga aan het eind daarvan, vlak na de witte afsluitboom, scherp LA.
- Ga na ca. 50 m RA langs een beekje, over het halfverharde pad door het bos en langs de rand van een weiland.
- Volg de oranje pijlen tot het eind en ga na de voetgangerssluis LA over de asfaltweg. Weg naar rechts negeren.
- Bijna aan het eind van de weg gaat rechts een klinkerpad omhoog naar de Fleringer Molen uit 1846. Ga meteen daarna RA over het klinkerpad onderlangs de molenbelt.
- Ter hoogte van de picknickplaats en schuilhut met informatiepaneel over Herinckhave e.o. bevindt zich bushalte Molenbinnenweg.
- Steek ter hoogte van café-restaurant De Molen LA de weg over (kijk uit!) en loop RD, Molenbinnenweg.
- De betonweg gaat over in een karrenspoor ('verboden toegang' geldt niet voor voetgangers). Volg dit met een bocht naar rechts.
- Ga aan het eind RA over de zandweg langs het Kanaal Almelo-Nordhorn (of over het smalle pad dat aan de rechterkant evenwijdig hieraan loopt).
- Loop bij de brug RD over de zandweg, Kanaal NZ, ga de 1e zandweg schuin RA, bij de kruising schuin RA, een halfverharde weg.
- Ga bij het kruispunt RD, Brakenweg, en bij de kruising voor de bocht LA over het karrenspoor (Morsdijk).
- Ga aan het eind LA, Weemselerweg (RA aan de straatweg bevindt zich eetcafé 't Coophuijs), in de bocht naar links RA, na huis nr, 12, door de voetgangerssluis.
- Loop RD (Hobergenstraat) tot de voorkant van de kerk, ga daar RA, Philippus Robbenstraat.

De St. Pancratiuskerk uit 1954, naar ontwerp van Th.J. van Elsberg, is gebouwd op het kerkhof van de voormalige waterstaatskerk uit 1855. In de 15e en 16e eeuw woonde hier een broedergemeenschap in het Sint Antoniusklooster. Veel straatnamen in Albergen houden verband met het klooster. Zie het informatiebord bij de ingang van de kerk. De Mariakapel aan de linkerkant is dagelijks geopend van 9.00 tot 18.00.

- Aan het eind van de straat staat een dubbelzijdig informatiepaneel over het Sint Antoniusklooster en een bronzen maquette daarvan.

- Steek de voorrangsweg over (rechts de bushaltes, links horeca) en loop RD ('eigen weg', is niet 'verboden toegang'). Ga bij de voorrangsweg LA over het fietspad en de 1e weg RA, Monnikenbraakweg.

- Ga bij het kruispunt RA, Steenkampsweg, naar 't Boekenbosje bij nr. 5. (Dit is geopend van Pasen t/m oktober. Ga buiten die tijd bij het kruispunt LA, Steenkampsweg, en zie verder bij #.)

't Boekenbosje is een Pipowagen in het bosje bij het huis. Ans ten Doeschot verkoopt daarin voor kleine bedragen aan haar geschonken boeken. Daarnaast heeft zij met keien en kiezels van over de hele wereld een stiltegrot gebouwd. Het altaar met beeldjes van diverse religies bestaat uit Bentheimer zandsteen, restanten van het voormalige Antoniusklooster in Albergen, die zij geschonken heeft gekregen door omwonende boeren.

In 2015 heeft Ans met hulp van leerlingen van de Canisius Scholengemeenschap een toiletgebouw voltooid. Er is ook zelfbediening koffie/thee/limonade bij. Het volgende project is een stenen 'boekenbosje' ter vervanging van de Pipowagen.

- Loop terug en ga bij het kruispunt RD, Steenkampsweg.

- # Steek de voorrangsweg over en ga RD, Hamweg. De asfaltweg gaat over in een karrenspoor.

- Ga na ruim 1 km (de weg is inmiddels een betonweg) bij de kruising (drie van de vier wegen zijn van beton) RA, Vleerweg.

- Ga aan het eind van de weg RA, Oude Almeloseweg, een zandweg. Na de kruising met de Kluunvenweg staat achter de afrastering van een particuliere tuin een klein Mariakapelletje.

- Steek aan het eind de drukke weg schuin over en ga LA de halfverharde weg (later zandweg) met fietspad op, Veldweg.

- Ga ca. 250 m na de bocht naar links (bij wandelpijlen) scherp RA over het karrenspoor en door het houten toegangshek van Erve Volmerinck.

Het erf werd in 1334 voor het eerst vermeld als hof van de bisschop van Utrecht. In de 17e en 18e eeuw fungeerde de boerderij regelmatig als schuilkerk voor de katholieken van Tubbergen. De huidige bewoners hebben de gebouwen in authentieke stijl gerestaureerd. Ze zijn niet te bezichtigen.

- Ga op het erf mee met de bocht naar rechts. Na het laatste gebouw is rechts in de tuin achter de put een boomkapelletje te zien.

- Ga aan het eind van de klinkerweg LA, een karrenspoor. Ga aan het eind LA, de zandweg langs het Schaepmanmonument.

Het standbeeld is in 1927 opgericht ter ere van de in Tubbergen geboren dr. Herman Schaepman (1844-1903). Hij werd in 1867 tot priester gewijd door zijn neef Andreas Ignatius Schaepman, de latere aartsbisschop van Utrecht. Daarnaast was hij dichter, theoloog en politicus. Hij speelde een doorslaggevende rol in de katholieke emancipatie als eerste priester die lid van de Tweede Kamer werd. Op het monument staat zijn lijfspreuk 'Credo, pugno' (Ik geloof, ik strijd).

- Ga bij de eerste weg RA, steek de drukke (!) weg over en ga RD, Huyerenseweg. Na het bebouwde-kom-bord en een bocht naar links staat aan de linkerkant een landkruis.

Dit is in 1989 opgericht door vrijwilligers van de katholieke landbouworganisatie ABTB Tubbergen, ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan. Het modern vormgegeven corpus, afkomstig van oud-deken Galama, kwam in de plaats van een terracotta beeld uit Frankrijk, dat tot twee maal toe was vernield.

De familie Pinders, eigenaar van de grond, houdt tegenwoordig een oogje in het zeil en zorgt voor het onderhoud. Land- en Tuinbouworganisatie LTO, geeft hiervoor, als opvolger van de ABTB, jaarlijks een bijdrage.

- Steek aan het eind van de klinkerweg de voorrangsweg over en ga RD over de brug. U betreedt het terrein van De Eeshof.

De oorspronkelijke 'Hof van Tubbergen' werd in 1316 voor het eerst vermeld. De voormalige havezate werd van de 15e tot begin 19e eeuw bewoond door de familie Van Eschede. Het oude huis werd in 1582 verwoest. Het huidige huis is rond 1719 gebouwd. In 1844 is Herman Schaepman er geboren, kort nadat zijn vader burgemeester Schaepman het had gehuurd.

Vanaf 1932 runden zusters Franciscanessen uit Denekamp er verzorgingshuis Huize Sint-Jozef. In de jaren '60 is achter de 18e-eeuwse voorgevel een geheel nieuw zorgcomplex gebouwd.

- Loop RA langs het standbeeld van de non en ga voorbij het bouwhuis uit 1786 RA over het brugje.

- Ga daarna RD over het asfaltpad, bij de straat schuin LA en bij het kruispunt RA, Julianastraat naar de bushalte.

Praktische informatie

Licht glooiend terrein, 50 % onverhard

Kijken

De watermolen van Herinckhave, Fleringen. Open: apr. t/m okt. 1e zaterdag van de maand 13.00-16.00

De kapel van Herinckhave, af en toe te bezichtigen tijdens monumentendagen en landgoedwandelingen. Zie www.herinckhave.nl/actueel

De Fleringer molen, Ootmarsumseweg 211, Fleringen. Open: za 13.30-16.30

't Boekenbosje met stiltegrot, Steenkampsweg 5, Albergen, 0546-442335. Open: Pasen t/m oktober dgl. 10.00-17.00

Eten en drinken

1. Café Fox, Harderbergerweg 5, Tubbergen, 0546-621392
2. Eetcafé De Burgemeester, Grotestraat 60, Tubbergen, 0546-622775, www.oaleroadhoes.nl
Jut en Jul ijs en zo (ook koffie), Grotestraat 44, Tubbergen, 06 12952546, www.jutenjultubbergen.nl
3. Bakkerij-lunchroom De Kleibakker, Grotestraat 30, Tubbergen, 0546-621711, www.kleibakker.nl
4. Café-restaurant De Molen, Ootmarsumseweg 203, Fleringen, 0546-441204, www.caferestaurantdemolen.nl
5. Eetcafé 't Coophuijs, Ootmarsumseweg 182, Albergen, 0546-443080, www.coophuys.nl
6. Café-restaurant Morshuis, Ootmarsumseweg 159, Albergen, 0546-441238, www.morshuis.nl
7. 't Boekenbosje met zelfbediening koffie/thee/limonade en toilet. Zie bij Kijken.

Openbaar vervoer

Bushalte Tubbergen Julianastraat, lijn 64 Almelo-Oldenzaal-Overdinkel
Bushalte Tubbergen Almelseweg, lijnen 64 Almelo-Oldenzaal-Overdinkel en 59 Tubbergen-Hengelo-Haaksbergen
Bushalte Fleringen Molenbinnenweg, lijn 66 Almelo-Oldenzaal (niet op zondag!)
Bushalte Albergen Zenderseweg, lijn 66 Almelo-Oldenzaal (niet op zondag!)
Regiotaxi Twente: 0900-1814, www.regiotaxitwente.nl. Minstens 1 uur van tevoren reserveren!

Deze wandeling is als pdf-bestand met topografische kaart en gps-track te vinden op Wandelzoekpagina: www.wandelzoekpagina.nl/wandeling/twentse-kruistocht-tubbergen/15625/. Reactie, opmerkingen en aanvullingen zijn welkom op Wandelzoekpagina.

In de wandelgids 'Twentse kruistochten' beschrijft Marycke Naber 12 rondwandelingen langs in totaal 112 kapellen en kruisbeelden. De wandelingen zijn min of meer afgeleid van het Twentse Kapelletjespad van ca. 800 km (in etappes van gemiddeld 15 km, die eveneens op de Wandelzoekpagina (www.naberpaden.nl) zijn gepubliceerd). De wandelgids bevat mooie foto's en interviews met vrijwilligers die de kapelletjes en wegkruisen onderhouden. De gids is in te zien en te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

**DE MOOISTE WANDELINGEN ZIJN
OPGENOMEN IN PRACHTIGE
WANDELGIDSEN.**

€ 14,95

128 PAGINA'S WANDELPLEZIER!

DE MOOISTE WANDELGIDSEN VAN NEDERLAND BESTEL JE OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement

voor slechts
€ 12,50